

Els reptes de l'autonomia universitària

El deure de decidir a la universitat

L'encàrrec de proveir d'un servei formatiu s'ha d'adaptar a les necessitats canviants de la societat

FERRAN
Sancho

En una societat democràtica, les institucions públiques, a més d'exercir les funcions que els han sigut conferides per llei, han de poder actuar innovant i proposant canvis que beneficiïn el conjunt de la ciutadania, directa destinatària dels serveis públics. Així s'han significat les universitats, que històricament han obtingut un reconeixement explícit d'autonomia en la gestió.

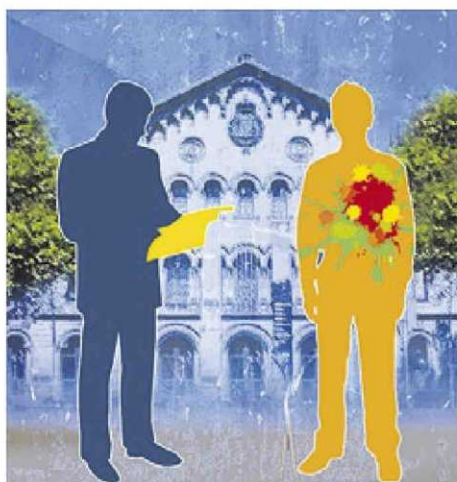
La Constitució del 1978 reconeix l'autonomia universitària en els àmbits d'activitats pròpies de la universitat: docència, investigació i transferència de coneixement. Però l'autonomia implica necessàriament un deure de decidir, que s'ha de plasmar en els canvis que la societat reclama amb urgència a aquesta institució, igual que es reclama a la resta d'institucions públiques i als mateixos governs.

LA UNIVERSITAT té el deure de decidir en la definició dels processos de selecció del seu personal acadèmic i professional, ja que no hi ha política més transcendent per al seu futur que la relativa a la selecció de personal. La competència internacional en la captació del millor talent acadèmic és enorme i, no obstant, les lleis espanyoles segueixen establint un marc per

a la contractació del personal universitari tancat, autàrquic i hiperregulat, que ignora que el talent transcendeix fronteres i que la mobilitat del capital humà és substancial a la ciència. En aquests temps, ¿les nostres universitats públiques poden competir globalment quan les retribucions dels seus professors se segueixen fixant, al mil·límetre, al BOE o en convenis col·lectius?

La universitat té el deure de decidir les polítiques que impulsin l'equitat en l'accés i la permanència en el sistema. Una societat justa, amb pretensió de progrés, no es pot basar en l'exclusió sistemàtica, per motius econòmics, d'un dels seus actius més importants: el d'una joventut amb talent per deixar empremta. El cost social de dilapidar aquest talent és demolidor. Les universitats poden complementar però no substituir les polítiques transversals que són, diguem-ho amb claredat, responsabilitat exclusiva dels governs. ¿Una política heterogènia, confusa i asimètrica de preus públics, amb beques escasses i insuficients, pot ser un mecanisme de promoció i protecció del talent? ¿Aquesta política és l'adequada per a la internacionalització dels centres i la captació d'estudiants procedents d'altres latituds?

També competeix a la universitat el deure de decidir l'estructura

NIUALART

organitzativa que proporcioni la màxima eficiència en la prestació del servei d'educació superior. En una societat digitalitzada, la universitat ha de canviar les seves formes atàviques de funcionament i s'ha d'adaptar a canvis cada vegada més ràpids i de més calat. Un exemple d'aquest canvi de paradigma són els cursos MOOC (Massive Open Online Courses), que permeten a qualsevol persona accedir, a través d'internet i de manera gratuïta, al coneixement científic, tecnològic, cultural i formatiu. La universitat ha de decidir si s'adapta al canvi tecnològic i lidera la seva implementació o llanguieix en la glòria d'un passat que no tornarà.

La universitat té el deure de decidir els protocols de promoció de la investigació bàsica i orientada, i la seva articulació eficaç amb les necessitats de la societat, en un sen-

tit ampli. No es tracta d'atendre únicament les necessitats immediates de les empreses. La transferència de coneixement s'inicia en la docència i es canalitza a través de la formació avançada per arribar, amb els avanços en investigació, a oferir respostes als problemes i les necessitats de la societat, d'una manera àmplia i inclusiva que transcendeixi el subconjunt, important però limitat, de les empreses.

ELS RESULTATS de la investigació bàsica han de ser considerats com un bé públic. Res justifica que els avanços en la ciència quedin restringits a un grup privilegiat de la població, com a conseqüència de la seva apropiació per part d'un grup d'interès. La transferència de coneixement a través de la seva explotació comercial ha de ser equilibrada i per descomptat ajustada a costos perquè sigui efectivament viable.

La universitat també té, naturalment, el deure d'explicar a la ciutadania com es gestiona, rendint comptes amb transparència dels seus resultats en docència, investigació i transferència. Tots aquests deures són una obligació inexcusable de les universitats, que tenen l'encàrrec de proveir la societat d'un servei formatiu adaptat a les seves necessitats canviants i de promoure una investigació competitiva a nivell internacional, que a la vegada constitueixi un vector de transformació social i progrés econòmic. ■

Rector de la UAB.